

Hvitt i hvitt

Øivin Jystad

den en stund, så jeg får tid til å ta av meg sekken og få tak i kameraet», sa jeg.

Hun pratet barnslig med den og jeg fikk, trodde jeg, foreviget den, takket og harepus sa farvel.

Jeg skulle til å legge kameraet i sekken, da jeg ergerlig forstod at det ikke kunne bli noe bilde av «Hvitt i hvitt».

«Hei du pus! Vent litt da.» Jo da, den stanset og satte seg. Jeg etter på ski med kameraet, bad om unnskyldning. Forklarte den alt om fotografisk teknikk og at den måtte sette seg borttil den gamle bjørkleggen like ved. Den så gjorde, og jeg småpratet i ett sett om skyggevirking og mye annet fra fotografiske lærebøker til den. Jeg må få komme på fem meters hold. Akkurat ja. Profil og så en face. Du store min, alle tiders dobbeltskudd. Jeg tok av meg lua, bukket og takket hjerteligst.

Med store øyne berettet Tone hele seremonien for alle kjente og sa at jeg kunne hare-språket, og det var veldig vanskelig.

Fra denne dag tror ikke vi to mere på «Redd-haren».

AV HØYFJELLET'S TRAGEDIER

Av Jon Næsvold

Uvær og kulde krever gjerne sine ofre på de store øde fjellstrekninger vinters tid. Slik er det og slik har det dessverre vært. Syltraktene er ingen unntakelse. — Her er beretningen om en høyfjellets tragedie i 1830-årene. I Sverige — eller nærmere sagt Jämtland — var det på denne tid visstnok skrale tider for folk. De som i første rekke måtte livberge seg med forefallende arbeide var meget uheldig stillet. Enkelte søkte således over til Norge i håp om at forholdene her var bedre. Midtvinters 1838 kom fire jemter fra Retansbyen til Ljungdalen med tanke på Norges-tur. Det var «torparen og jegaren» Jonas Sunberg (f. 7/8 1784) med to sønner, Kristoffer (f. 17/9 1816) og Jon (f. 8/12 1825) samt «jegaren» Malmberg. Fra Ljungdalen skulle de ta «storfjella» fatt over til Tydal.

Mindre godt kledd som de var for en slik tur på denne årstid, ble de i Ljungdalen utrustet med «pelsar». Gamle Sunberg som var en «stor, sterk kar» trodde han «skulde reda seg uten pels».

På turen over fjellet ble de utsatt for sterk kulde, og Sunberg som ingen «pels» hadde, stivnet til slik at han på Nedalen — hvor vites ikke — måtte etterlates. Han orket ikke å følge med lengere.

De tre fortsatte og kom seg gjennom Skardøren velberget ned til Stuguvollen ved Stugusjøen, fikk her folk med hest og slede med seg for å kjøre Sunberg ned. Da de fant ham, var han død.

Ministerialboken for Tydal viser at Sunberg frøs ihjel 22. januar 1838 og ble begravet ved Tydal kirke 27. samme måned. At det gikk så galt som det gjorde skyldes selvfølgelig at Sunberg intet

hensyn tok til sin alder og således overvurderte sine krefter — trodde han fremdeles var like «stark» og hårdfør som i yngre år.

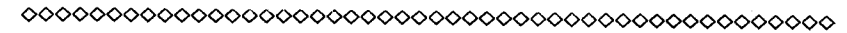
Etter det som passerte besluttet Malmberg seg til med Sunbergs to sønner å dra tilbake til Sverige, men han ville ikke ta «stor-fjella» fatt en gang til. De reiste landeveien nedover Tydal og Selbu, videre til Verdal hvor de fortsatte til sitt heimsted, Retansbyen i Sverige. Gamle Sunbergs sønn, Jon, levde i 1909, 84 år gl., og nærværende beretning er delvis bygget på hans fortelling.

Her skal i korthet også nevnes en annen sørgelig tildragelse på overgangen Nedal—Ljungdalen. Det var på vårparten 1887 at en svenskfødt familie satte livet til på disse trakter.

Været var høyst ulaglig da de 7. april — tross alvorlige advarsler — tok ut fra Nedal gård med Ljungdalen som mål — muligens Nedalsstuggu som første etappe. De hadde ikke ski på ferden. Etter forholdsvis kort tid fikk man kjennskap til at de ikke var kommet fram til Ljungdalen, og man var da klar over resultatet av den vågsomme ferd. Folk både fra Tydal og Ljungdalen bega seg så på leting. De møttes i Nedalsstuggun 2. mai, og påfølgende dag fantes kona, Ingeborg Erikson f. Rekenberg i Vermlands Finnskoger, og barnet, Ilena Agate Josefine Bruselli. Kona var 40 år gl. og barnet 1½ år. De fantes ca. 1 mil fra Nedal gård — altså innen nuværende Sylsjøens territorium. Stedet ble avmerket ved et kors laget av to sammenspikrede bordender.

Barnet lå i en barnevogn anbragt på en kjelke og mora sin stilling da hun fantes, viste at hun sannsynligvis har stått støttende seg til vogna — vernende om det kjæreste hun eide — til hun av kulde og utmattelse var falt bakover. I vogna lå barnet så godt innpakket at sult var gjerne dødsårsaken, — og barnets ansikts-trekk tydet på megen gråt før livet ebbet ut. Mor og barn ble begravet ved Tydal kirke 7. mai — barnet i sin mors fang.

Mannen, Godtlieb Kristian Bruselli fra Linkjøping, fantes samme år i juni måned av en same ca. 1 mil fra Sjerkdalen — en sidedal av Ljungdalen. Han var maler av fag og skulle av gemytt være meget stribar og egensindig, noe som med sikkerhet var årsaken til den sørgelige tildragelse. Advarsler ble ikke hørt og resultatet ble således som her berettet, og nærsagt måtte bli.

LIT OM SORENSKRIVERE I SIN ALMINNELIGHET OG TINGSTUA FRA SYRSTAD OG SORENSKRIVER RAMBECH I SÆRDELESHET

Av Magne Haave

Da TT i 1950 ville realisere planene om å utvide Gjevillvasshytta, falt det seg slik at en av byens aviser hadde et avertissement om at den gamle, ærverdige tingstua på Syrstad i Meldal var tilsalgs. P. gr. a. materialmangel og vanskeligheter med å skaffe byggetillatelse, ble styret straks interessert i å få tak i dette huset. Etter diverse besøk og forhandlinger med eieren, ble man enige om betingelsene. Slik kom den «nye» Gjevillvasshytta til å bestå av to gamle og hver for seg meget interessante hus.

Tingstua ble bygget i 1790-årene på foranledning av sorenskriver Anders Rambech. Huset i seg selv er ikke så lite av en severdighet, både i form, størrelse og utstyr.

Men kanskje enda mere interessante var de mennesker som har bodd i dette huset — og den stand de representerte — sorenskriverne.

Den gamle norske administrasjon fra vikingetiden med lagmenn, lagting og lavere domsmyndigheter i bygd og by ble i dansketiden enten satt ut av kraft eller stilt helt i skyggen av de danske fogder som ble sendt opp til Norge. Slik var det også med den øvrige sivile forvaltning. «400 årige natten» la seg over alt tilvant norsk etter maktbud fra enevoldskongene i Danmark.

En og annen gang oppstod menn som følte en nasjonal nedverdiggelse i dette forhold, og de søkte etter evne å rette på det.